

5.3 KIRJALLINEN TUOTTAMINEN

Kirjallisessa tuottamisessa mitataan kokelaan kykyä tuottaa itsenäisesti tekstiä erilaisissa viestintätilanteissa. Tämän taidon arvioinnissa käytetään pitkän oppimäärän kokeessa yhden pitkän tekstin tuottamista, keskipitkän ja lyhyen oppimäärän kokeissa puolestaan 2–3 lyhyemmän tekstin tuottamista.

Kaikki kirjallisen tuottamisen tehtävät kirjoitetaan kokonaiselle konseptipaperille. Sanamäärässä otetaan huomioon kaikki **erikseen kirjoitetut sanat**, merkit, lyhenteet, artikkelit, prepositiot, numerot jne., ei kuitenkaan välimerkkejä. Sanamäärään ei myöskään lueta valmiiksi muotoiltua otsikkoa tai suoraan kopioitua tehtävänantoa.

5.3.1 Pitkän oppimäärän kirjoitustehtävä

Pitkän oppimäärän kokeessa on kirjallisessa tuottamisessa useita tehtävänantoja, joista kokelaan täytyy suorittaa yksi. Tehtävät voivat olla eri määrin ohjattuja: niissä voi otsikon lisäksi tai sen tilalla olla tarkemmat ohjeet sisällöstä, esimerkiksi maininta siitä, kenelle ja miksi teksti kirjoitetaan tai kysymyksiä, joihin odotetaan kannanottoa. **Mikäli tehtävänannossa ei toisin sanota, otsikko ja ohjanta ovat kokelasta sitovia.**

Kokelaan kirjoitussuorituksen tulee olla pituudeltaan vihkon ohjeiden mukainen. Pitkän oppimäärän kielikokeessa kirjoitussuorituksen pituus on yleensä 150–200 sanaa. Pitkän englannin ja pitkän suomen kielen kokeessa kirjoitussuorituksen pituus on 150–250 sanaa.

Kokelas merkitsee konseptipaperille kirjoitussuorituksensa alkuun kirjoitustehtävän otsikon ja numeron sekä sen loppuun kirjoittamansa tekstin sanamäärän.

Arvostelu

Pitkässä oppimäärässä kokelaan kirjoitussuoritus arvostellaan kohdassa 8.5 esitettyjen kriteerien mukaan. Suorituksen arvostelussa painaa eniten kokelaan kyky välittää viesti annetun tehtävänannon pohjalta eli viestinnällisyys. Muut kriteerit, joita ovat tekstin sisältö ja rakenne sekä kielellinen laajuus ja tarkkuus, tukevat ensisijaisesti viestinnällisyyden perusteella tehtävää kokonaisarvostelua. Kriteerit on määritelty seuraavasti:

1. **Viestinnällisyys:** Mitä kokelas on halunnut ilmaista ja kuinka hän on ilmaisussaan onnistunut?
2. **Tekstin sisältö ja rakenne:** Kuinka monipuolisesti kokelas käsittelee annettua aihetta ja kuinka johdonmukaista ja sidosteista hänen kirjoittamansa teksti on?
3. **Kielellinen laajuus ja tarkkuus:** Kuinka monipuolisesti ja idiomaattisesti kokelas käyttää sanastoa ja rakenteita? Kuinka hyvin kokelas hallitsee sanaston ja rakenteiden käytön ja millaisia virheitä hän mahdollisesti tekee?

Kokelaan kirjoitussuorituksen sisällön on vastattava tehtävänantoa. Koevihkon teksteistä ja selityksistä suoraan jäljennettyjä lauseita pidetään suoritusta huonontavina. Sen sijaan on

tietenkin luvallista käyttää hyväksi koevihkon teksteissä ja tehtävän ohjauksessa esiintyviä sanoja, sanontatapoja ja rakenteita kirjoitussuorituksen tyyliin sopivalla tavalla.

Opettajan tulee arvostella kirjoitussuoritus kohdassa 8.5 esitetyn kriteeritaulukon perusteella ja käyttää siinä määriteltyjä pistemääriä. **Muita kuin taulukossa määriteltyjä pisteitä ei saa käyttää** (vrt. kuitenkin kohta 5.3.3.1).

99 -	97 -	95 -	92 -	90 -
88 -	85 -	82 -	80 -	
78 -	75 -	72 -	70 -	
68 -	65 -	62 -	60 -	
58 -	55 -	52 -	50 -	
48 -	45 -	42 -	40 -	
35	30			
25	20			
15	10			
5	0			

Opettajan tulee merkitä kirjoitussuorituksen pistemäärä konseptipaperin viimeisen sivun alalaitaan, jotta se ei vaikuttaisi etukäteen lautakunnan sensorin arvosteluun. Pisteet siis merkitään sekä arvostelulomakkeeseen että koesuoritukseen. Opettaja voi, sikäli kuin pitää aiheellisena, merkitä pistemäärän lisäksi perustelun arvostelulle, esimerkiksi erityiset ansiot. (Pistevähennykset ks. tark. kohta 5.3.3.1.)

Jos kokelas ei ole merkinnyt kirjoitussuorituksensa alkuun kirjoitustehtävän numeroa ja otsikkoa, tulee opettajan tehdä nämä merkinnät.

Jos kokelas on jättänyt kirjoitussuorituksen useammasta kuin yhdestä tehtävästä, näistä suorituksista otetaan arvostelussa huomioon pienimmän pistemäärän saava suoritus.

5.3.2 Keskipitkän ja lyhyen oppimäärän kirjoitustehtävät

Keskipitkän ja lyhyen oppimäärän kokeissa on kirjallisen tuottamisen osassa useita tehtävänantoja, joista kokelaan täytyy suorittaa 2 tai 3. Koevihkossa on tarkat ohjeet siitä, montako tehtävää on suoritettava. Tehtävät voivat olla eri määriin ohjattuja. **Kokelaan kirjoitussuoritusten sisällön on vastattava tehtävänantoja.**

Kirjoitustehtävät voivat olla eri pituisia sanamäärältään. Pidemmissä tehtävissä maksimipistemäärä on 66 p. (laajempi kirjoitustehtävä), ja lyhyemmissä tehtävissä maksimipistemäärä on 33 p. (lyhyt kirjoitustehtävä). Kokelaan kirjoitussuoritusten tulee olla pituudeltaan ohjeiden mukaisia. Kunkin suorituksen sanamäärä ilmoitetaan erikseen ko. tehtävän yhteydessä. Keskipitkän oppimäärän kielikokeessa ja saamen kielten lyhyen oppimäärän kokeessa kirjoitustehtävien kokonaissanamääräksi on määritelty 150–200 sanaa, ja yksittäisten kirjoitustehtävien sanamäärä vaihtelee 50:stä 100 sanaan. Muissa lyhyen oppimäärän kielikokeissa kokonaissanamääräksi on määritelty 100–150 sanaa, ja yksittäisten kirjoitustehtävien sanamäärä vaihtelee 35:stä 90 sanaan.

8.5 PITKÄN OPPIMÄÄRÄN KIRJOITUSTEHTÄVÄ

Arvosteluohjeet

Kirjoitustehtävän kokonaisarvostelu tehdään ensisijaisesti kriteerin "Viestinnällisyys" perusteella. Arvostelua tukevat toisiaan täydentävästi kriteerit "Tekstin sisältö ja rakenne" sekä "Kielellinen laajuus ja tarkkuus".

Käytettävät pisteet	Viestinnällisyys	Tekstin sisältö ja rakenne	Kielellinen laajuus ja tarkkuus
99, 97, 95, 92, 90	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin erittäin selkeästi, aidontuntuisesti, sujuvasti ja vivahteikkaasti. Hänen tekstiään on erittäin helppoa lukea.	Kirjoittaja käsittelee aihetta erittäin monipuolisesti, persoonallisesti ja johdonmukaisesti. Hän käyttää taitavasti monipuolisia sidoskeinoja.	Kirjoittaja käyttää erittäin laajaa ja monipuolista, idiomattista, tilanteeseen hyvin sopivaa ilmaisuvarastoa ja hallitsee sen erittäin hyvin.
88, 85, 82, 80	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin selkeästi, luontevasti ja sujuvasti. Hänen tekstiään on helppo lukea.	Kirjoittaja käsittelee aihetta monipuolisesti ja johdonmukaisesti. Hän käyttää monipuolisia sidoskeinoja.	Kirjoittaja käyttää laajaa, monipuolista, tilanteeseen sopivaa ilmaisuvarastoa ja hallitsee sen hyvin.
78, 75, 72, 70	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin kohtalaisen selkeästi ja suhteellisen luontevasti. Hänen tekstiään on kohtalaisen helppo lukea.	Kirjoittaja käsittelee aihetta tavanomaisesti ja pääosin johdonmukaisesti. Hän käyttää tavallisimpia sidoskeinoja.	Kirjoittaja käyttää riittävää, tavallista, pääosin tilanteeseen sopivaa ilmaisuvarastoa ja hallitsee sen suhteellisen hyvin.
68, 65, 62, 60	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin tyydyttävästi. Hänen tekstiään on joissakin kohdissa vaikea lukea.	Kirjoittaja käsittelee aihetta melko yksipuolisesti, mutta kuitenkin melko johdonmukaisesti. Hän käyttää vain yksinkertaisia sidoskeinoja.	Kirjoittaja käyttää suppeahkoa, tavallisinta, (mahdollisesti) vain osin tilanteeseen sopivaa ilmaisuvarastoa. Hän tekee useita virheitä.
58, 55, 52, 50	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin vain epäselvästi. Hänen tekstiään on monin paikoin vaikea lukea. Yksittäisiä kohtia voi jäädä epäselviksi.	Kirjoittaja käsittelee aihetta yksipuolisesti ja/tai toistaen sekä osin epäjohdonmukaisesti.	Kirjoittaja käyttää suppeaa, rajoittunutta ilmaisuvarastoa ja tekee paljon virheitä.
48, 45, 42, 40	Kirjoittaja pystyy välittämään viestin heikosti ja paikoin ei ollenkaan. Hänen tekstiään on vaikea lukea. Merkitys jää monin paikoin epäselväksi.	Kirjoittaja käsittelee aihetta puutteellisesti ja/tai runsaasti toistaen sekä epäjohdonmukaisesti.	Kirjoittaja käyttää erittäin suppeaa, yksinkertaista ilmaisuvarastoa ja tekee erittäin paljon virheitä.
35, 30, 25, 20	Kirjoittaja ei pysty juurikaan välittämään viestiä. Hänen tekstiään on erittäin vaikea lukea.	Kirjoittaja käsittelee aihetta erittäin puutteellisesti.	Kirjoittaja käyttää alkeellista ilmaisuvarastoa ja sitäkin pääosin virheellisesti.
15, 10, 5, 0	Kirjoittaja ei pysty välittämään viestiä.	Kirjoittaja käsittelee aihetta täysin puutteellisesti.	Kirjoittaja käyttää erittäin alkeellista ilmaisuvarastoa ja sitäkin lähes täysin virheellisesti.

Pistevähennykset kohta 5.3.3.1 Pitkän oppimäärän kirjoitustehtävä.